

Таблиця 1. Аналіз виконання планових завдань з виробничої програми за рік

№ п/п	Показники	Одиниці виміру	План	Факт	Відхилення (+,-)	Виконання плану, %
1	Добовий випуск продукції	шт.	60	70	10	116,67
2	Кількість днів роботи на рік	днів	262	262	0	100,00
3	Річний обсяг продукції	тис. шт.	15,72	18,34	2,62	116,67
4	Ринкова ціна за одиницю продукції	грн.	340	340	0	100,00
5	Обсяг товарної (реалізованої) продукції	тис. грн.	5344,8	6235,6	890,8	116,67
6	Середньоспівкова чисельність працівників	осіб	101	100	-1	99,01
7	Виріток одного працівника основного виробництва	грн.	52918,8119	62356	9437,1881	117,83
8	Середньорічна вартість основних виробничих засобів	тис. грн.	1400	1800	400	128,57
9	Фондовіддача		3,82	3,46	-0,35	90,74
10	Витрати на 1 грн. обсягу товарної продукції	грн.	0,7	0,73	0,03	104,29
11	Повна собівартість обсягу товарної (реалізованої) продукції	тис. грн.	3741,36	4551,988	810,628	121,67
12	Прибуток (збиток) від реалізації продукції	тис. грн.	1603,44	1683,612	80,172	105,00
13	Рентабельність реалізованої продукції	%	42,86	36,99	-5,87	86,30

Завдання №1

Таблиця 2. Аналіз річного обсягу продукції

№ п/п	Показники	Одиниці виміру	План	Факт	Відхилення (+,-)	Виконання плану, %
1	Добовий випуск продукції	шт.	60	70	+10	116,67
2	Кількість днів роботи на рік	днів	262	262	0	100,00
3	Річний обсяг продукції	тис. шт.	15,72	18,34	+2,62	116,67

Розрахувати річний обсяг продукції в натуральних величинах.

$$\text{РОП} = \text{КДР} * \text{ДВП}$$

$$\text{РОП}_{\text{пл.}} = 262 \text{ дня} * 60 \text{ шт.} = 15,72 \text{ тис. шт.}$$

$$\text{РОП}_{\text{факт.}} = 262 \text{ дня} * 70 \text{ шт.} = 18,34 \text{ тис. шт.}$$

Використовуючи прийом абсолютних різниць, визначити вплив зміни факторних показників (добовий випуск продукції та кількість днів роботи на рік) на зміну даних за результативним показником.

$$\Delta \text{РОП}_{\Delta \text{КДР}} = \Delta \text{КДР} * \text{ДВП}_{\text{пл}} = 0 \text{ днів} * 60 \text{ шт.} = 0 \text{ шт.}$$

$$\Delta \text{РОП}_{\Delta \text{ДВП}} = \text{КДР}_{\text{факт}} * \Delta \text{ДВП} = 262 \text{ дня} * 10 \text{ шт.} = 2620 \text{ шт.}$$

Пофакторна перевірка:

$$\Delta \text{РОП} = \Delta \text{РОП}_{\Delta \text{КДР}} + \Delta \text{РОП}_{\Delta \text{ДВП}} = 0 \text{ шт.} + 2620 \text{ шт.} = 2620 \text{ шт.} = 2,62 \text{ тис. шт.}$$

Висновок:

Отже, річний обсяг продукції за звітний період зріс на 2,62 тис. шт., що у відносному виразі становить 16,67%. На його зростання вплинув тільки один фактор – добовий випуск продукції. Так, за рахунок зростання добового випуску продукції на 10 шт. річний обсяг продукції збільшився на 2620 шт. Ще один фактор – кількість днів на рік лишився незмінним, тому ніяк не вплинув на величину річного обсягу продукції.

Завдання №2

Таблиця 3. Аналіз обсягу товарної (реалізованої) продукції

№ п/п	Показники	Одиниці виміру	План	Факт	Відхилення (+,-)	Виконання плану, %
1	Добовий випуск продукції	шт.	60	70	+10	116,67
2	Кількість днів роботи на рік	днів	262	262	0	100,00
3	Ринкова ціна за одиницю продукції	грн.	340	340	0	100,00
4	Обсяг товарної (реалізованої) продукції	тис. грн.	5344,8	6235,6	+890,8	116,67

За формулою

$$ОТП = ДВП \times КДР \times РЦ$$

де *ОТП* – обсяг товарної (реалізованої) продукції; *ДВП* – добовий випуск продукції; *КДР* – кількість днів роботи на рік; *РЦ* – ринкова ціна за одиницю продукції) виконати розрахунки обсягу товарної продукції.

$$ОТП_{пл.} = 60 \text{ шт.} \cdot 262 \text{ дня} \cdot 340 \text{ грн.} = 5344,8 \text{ тис. грн.}$$

$$ОТП_{факт.} = 70 \text{ шт.} \cdot 262 \text{ дня} \cdot 340 \text{ грн.} = 6235,6 \text{ тис. грн.}$$

Використовуючи метод ланцюгових підстановок визначити вплив зміни факторних показників (*ДВП*, *КДР*, *РЦ*) на зміну даних за обсягом товарної продукції.

$$\Delta ОТП_{\Delta ДВП} = \Delta ДВП \cdot КДР_{пл} \cdot РЦ_{пл} = 10 \text{ шт.} \cdot 262 \text{ дня} \cdot 340 \text{ грн.} = 890800 \text{ грн.}$$

$$\Delta ОТП_{\Delta КДР} = ДВП_{факт} \cdot \Delta КДР \cdot РЦ_{пл} = 70 \text{ шт.} \cdot 0 \text{ днів} \cdot 340 \text{ грн.} = 0 \text{ грн.}$$

$$\Delta ОТП_{\Delta РЦ} = ДВП_{факт} \cdot КДР_{факт} \cdot \Delta РЦ = 70 \text{ шт.} \cdot 262 \text{ днів} \cdot 0 \text{ грн.} = 0 \text{ грн.}$$

Пофакторна перевірка:

$$\Delta \text{ОТП} = \Delta \text{ОТП}_{\Delta \text{двп}} + \Delta \text{ОТП}_{\Delta \text{кдр}} + \Delta \text{ОТП}_{\Delta \text{рц}} = 890800 \text{ грн.} + 0 \text{ грн.} + 0 \text{ грн.} = 890800 \text{ грн.} = 890,8 \text{ тис. грн.}$$

Таблиця 4. Вплив факторів способом ланцюгових підстановок на зміну обсягу товарної (реалізованої) продукції

Номер підстановки	Фактори, які впливають на показник			Обсяг товарної (реалізованої) продукції, тис. грн.	Величина впливу фактора, тис. грн.
	Добовий випуск продукції, шт.	Кількість днів роботи на рік	Ринкова ціна за одиницю продукції, грн.		
Нульова підстановка	60	262	340	5344,8	-
Перша підстановка, вплив добового випуску продукції	70	262	340	6235,6	890,8
Друга підстановка, вплив кількості днів роботи на рік	70	262	340	6235,6	0
Третя підстановка, вплив ринкової ціни за одиницю продукції	70	262	340	6235,6	0
Разом:	-	-	-	-	890,8

Висновок:

Отже, загалом за даний період обсяг товарної (реалізованої) продукції зріс на 890,8 тис. грн., що у відносному виразі становить 16,67%. На цей показник впливають 3 фактори: добовий випуск продукції, кількість днів роботи на рік та ринкова ціна за одиницю продукції, проте кількість днів роботи на рік та ринкова ціна за одиницю продукції лишилися незмінними (262 днів та 340 грн. відповідно), тому й не мали впливу на зміну обсягу товарної (реалізованої) продукції. А от зростання добового випуску продукції

на 10 шт. (16,67%) і спричинило зростання обсягу товарної (реалізованої) продукції на 890,8 тис. грн.

Завдання №3

Таблиця 5. Аналіз виробітку одного працівника основного виробництва

№ п/п	Показники	Одиниці виміру	План	Факт	Відхилення (+,-)	Виконання плану, %
1	Обсяг товарної (реалізованої) продукції	тис. грн.	5344,8	6235,6	890,8	116,67
2	Середньоспискова чисельність працівників	осіб	101	100	-1	99,01
3	Виробіток одного працівника основного виробництва	грн.	52918,8119	62356	+9437,1881	117,83

Розрахувати виробіток одного працівника основного виробництва як відношення обсягу товарної продукції (ОТП) до середньоспискової чисельності працівників (СЧП) основного виробництва.

$$VOП = \frac{OTП}{CЧП}$$

$$VOП_{пл.} = 5344,8 \text{ тис. грн.} / 101 \text{ особу} = 52918,8119 \text{ грн.}$$

$$VOП_{факт} = 6236 \text{ тис. грн.} / 100 \text{ осіб} = 62356 \text{ грн.}$$

Використовуючи прийом ланцюгових підстановок, виконати розрахунки впливу зміни даних за обсягом товарної продукції та середньоспискової чисельності працівників основного виробництва на зміну даних по продуктивності праці одного працівника. Виконати пофакторну перевірку.

Таблицяб. Вплив факторів способом ланцюгових підстановок на зміну виробітку одного працівника основного виробництва

Номер підстановки	Фактори, які впливають на показник		Виробіток одного працівника основного виробництва, грн.	Величина впливу фактора, тис. грн.
	Обсяг товарної (реалізованої) продукції, тис. грн.	Середньоспискова чисельність працівників, осіб		
Нульова підстанова	5344,8	101	52918,8119	-
Перша підстанова, вплив обсягу товарної (реалізованої) продукції	6235,6	101	61738,6139	8819,8020
Друга підстанова, вплив середньоспискової чисельності працівників	6235,6	100	62356,0000	617,3861
Разом:	-	-	-	9437,1881

Висновок:

Отже, виробіток одного працівника основного виробництва зріс на 9437,1881 грн. , що у відносному виразі становить 17,83%. Цьому сприяли такі фактори: За рахунок зростання обсягу товарної (реалізованої) продукції на 890,8тис. (16,67%) грн. виробіток одного працівника основного виробництва зріс на 8819,8020 грн. За рахунок зменшення середньоспискової чисельності працівників на 1 особу (0,99%), виробіток одного працівника основного виробництва зріс на 617,3861 грн.

Завдання №4

Таблиця7. Аналіз фондівіддачі

№ п/п	Показники	Одиниці виміру	План	Факт	Відхилення (+,-)	Виконання плану, %
1	Обсяг товарної (реалізованої) продукції	тис. грн.	5344,8	6235,6	+890,8	116,67
2	Середньорічна вартість основних виробничих засобів	тис. грн.	1400	1800	+400	128,57
3	Фондовіддача		3,82	3,46	-0,35	90,74

Розрахувати фондівдачу як відношення обсягу товарної продукції до середньорічних залишків основних виробничих засобів:

$$\Phi B = \frac{ОТП}{СЗОВЗ}$$

$$\Phi B_{\text{пл.}} = 5344,8 \text{ тис. грн.} / 1400 \text{ тис. грн.} = 3,8177$$

$$\Phi B_{\text{факт}} = 6235,6 \text{ тис. грн.} / 1800 \text{ тис. грн.} = 3,4642$$

Використовуючи прийом абсолютних різниць, розрахувати вплив зміни даних за середньорічними залишками основних виробничих засобів та фондівдачі на зміну обсягу товарної продукції.

$$ОТП = СЗОВЗ * \Phi B$$

Вплив зміни середньорічної вартості основних виробничих засобів (кількісний фактор):

$$\Delta ОТП_{\Delta СЗОВЗ} = \Delta СЗОВЗ * \Phi B_{\text{пл.}} = 400 \text{ тис. грн.} * 3,82 = 1527,09 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни фондівдачі (якісний фактор):

$$\Delta ОТП_{\Delta \Phi B} = СЗОВЗ_{\text{факт}} * \Delta \Phi B = 1800 \text{ тис. грн.} * (-0,35) = -636,29 \text{ тис. грн.}$$

Пофакторна перевірка:

$$\Delta ОТП = \Delta ОТП_{\Delta СЗОВЗ} + \Delta ОТП_{\Delta \Phi B} = 1527,09 \text{ тис. грн.} - 636,29 \text{ тис. грн.} = 890,8 \text{ тис. грн.}$$

Висновок:

Отже, в розрахунку на 1 тис. грн. вартості основних виробничих фондів підприємство виробило продукції у плановому періоді на 3,82 грн. та 3,46грн. у звітному. Фондовіддача основних виробничих фондів за звітній період зменшилася на 35 коп. Обсяг товарної продукції збільшився на 1527,09 тис. грн. за рахунок збільшення середньорічної вартості основних виробничих засобів на 400 тис. грн. (28,57%) та зменшився на 636,29 тис. грн. за рахунок зниження фондовіддачі на 35коп.(9,26%). Загалом вплив обох факторів призвів до зростання обсягу товарної продукції на 890,8 тис. грн.

Завдання №5

Таблиця 8. Аналіз повної собівартості обсягу товарної продукції

№ п/п	Показники	Одиниці виміру	План	Факт	Відхилення (+,-)	Виконання плану, %
1	Обсяг товарної (реалізованої) продукції	тис. грн.	5344,8	6235,6	+890,8	116,67
2	Витрати на 1 грн. обсягу товарної продукції	грн.	0,7	0,73	+0,03	104,29
3	Повна собівартість обсягу товарної (реалізованої) продукції	тис. грн.	3741,36	4551,988	+810,628	121,67

Розрахувати повну собівартість реалізованої продукції (ПСВ) шляхом множення витрат на 1 грн. товарної продукції на загальний обсяг товарної продукції (ОТП):

$$ПСВ = \text{Витрати на 1 грн.} \times \text{ОТП}$$

$$ПСВ_{пл} = 0,7 \text{ грн.} * 5344,8 \text{ тис. грн.} = 3741,36 \text{ тис. грн.}$$

$$ПСВ_{факт} = 0,73 \text{ грн.} * 6235,6 \text{ тис. грн.} = 4551,988 \text{ тис. грн.}$$

Використовуючи прийом абсолютних різниць, розрахувати вплив зміни даних за *ОТП* та витрат на 1 грн. товарної продукції на зміну даних по повній собівартості.

Вплив зміни обсягу товарної (реалізованої) продукції (кількісний фактор):

$$\Delta \text{ПСВ}_{\Delta \text{ОТП}} = \Delta \text{ОТП} * \text{В1}_{\text{грн.пл}} = 890,8 \text{ тис. грн.} * 0,7 \text{ грн} = 623,56 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни витрати на 1 грн. обсягу товарної продукції (якісний фактор):

$$\Delta \text{ПСВ}_{\Delta \text{В1}_{\text{грн.}}} = \text{ОТП}_{\text{факт}} * \Delta \text{В1}_{\text{грн.}} = 6235,6 \text{ тис. грн.} * 0,03 \text{ грн.} = 187,068 \text{ тис. грн.}$$

Пофакторна перевірка:

$$\Delta \text{ПСВ} = \Delta \text{ПСВ}_{\Delta \text{ОТП}} + \Delta \text{ПСВ}_{\Delta \text{В1}_{\text{грн.}}} = 623,56 \text{ тис. грн.} + 187,068 \text{ тис. грн.} = 810,628 \text{ тис. грн.}$$

Висновок:

Таким чином повна собівартість обсягу товарної (реалізованої) продукції за аналізований період збільшилася на 623,56 тис. грн. за рахунок збільшення обсягу товарної продукції на 890,8 тис. грн. (16,67%) та на 187,068 тис. грн. за рахунок зростання витрат на 1 грн. обсягу товарної продукції на 3 коп.(4,29%). Вплив даних факторів в сумі призвів до зростання повної собівартості обсягу товарної (реалізованої) продукції на 810,628 тис. грн., що у відносному виразі становить 21,67%.

Завдання №6

Таблиця 9. Аналіз прибутку (збитку) від реалізації продукції

№ п/п	Показники	Одиниці виміру	План	Факт	Відхилення (+,-)	Виконання плану, %
1	Обсяг товарної (реалізованої) продукції	тис. грн.	5344,8	6235,6	+890,8	116,67
2	Повна собівартість обсягу товарної (реалізованої) продукції	тис. грн.	3741,36	4551,988	+810,628	121,67
3	Прибуток (збиток) від реалізації продукції	тис. грн.	1603,44	1683,612	+80,172	105,00

Розрахувати прибуток (збиток) від реалізації обсягу товарної продукції (ОТП) як різницю між обсягом товарної продукції і повною її собівартістю:

$$ПР (ЗБ) = ОТП - ПСВ$$

$$ПР_{пл} = 5344,8 \text{ тис. грн.} - 3741,36 \text{ тис. грн.} = 1603,44 \text{ тис. грн.}$$

$$ПР_{факт} = 6235,6 \text{ тис. грн.} - 4551,988 \text{ тис. грн.} = 1683,612 \text{ тис. грн.}$$

Визначити вплив факторів: зміни даних за обсягом товарної продукції та повною собівартістю на зміну даних за прибутком (збитком). Виконати пофакторну перевірку.

Таблиця 10. Вплив факторів способом ланцюгових підстановок на зміну прибутку (збитку) від реалізації продукції

Номер підстановки	Фактори, які впливають на показник		Прибуток (збиток) від реалізації продукції тис. грн.	Величина впливу фактора, тис. грн.
	Обсяг товарної (реалізованої) продукції, тис. грн.	Повна собівартість обсягу товарної (реалізованої) продукції, тис. грн.		
Нульова підстановка	5344,8	3741,36	1603,4	-
Перша підстановка, вплив обсягу товарної	6235,6	3741,36	2494,24	890,8

(реалізованої) продукції				
Друга підстановка, вплив повної собівартості обсягу товарної (реалізованої) продукції	6235,6	4551,988	1683,612	-810,628
Разом:	-	-	-	80,172

Висновок:

Отже, прибуток від реалізації продукції за звітний період збільшився на 890,8 тис. грн. за рахунок збільшення обсягу товарної продукції на 890,8 тис. грн. (16,67%) та зменшився на 810,628 тис. грн. через зростання повної собівартості обсягу товарної (реалізованої) продукції на 810,628 тис. грн. (21,67%).

Загалом вплив даних двох факторів призвів до зростання прибутку від реалізації продукції на 5% або ж 80,172 тис. грн.

Завдання №7

Таблиця 11. Аналіз рентабельності реалізованої продукції

№ п/п	Показники	Одиниці виміру	План	Факт	Відхилення (+,-)	Виконання плану, %
1	Повна собівартість обсягу товарної (реалізованої) продукції	тис. грн.	3741,36	4551,988	+810,628	121,67
2	Прибуток (збиток) від реалізації продукції	тис. грн.	1603,44	1683,612	+80,172	105,00
3	Рентабельність реалізованої продукції	%	42,86	36,99	-5,87	86,30

Розрахувати рентабельність реалізованої продукції, як відношення прибутку до повної собівартості обсягу товарної (реалізованої) продукції:

$$P_{pn} = \frac{ПР}{ПСВ} \times 100\%$$

$$P_{пл} = (1603,44 \text{ тис. грн.} / 3741,36 \text{ тис. грн.}) * 100\% = 42,86\%$$

$$Р_{\text{факт}} = (1683,612 \text{ тис. грн.} / 4551,988 \text{ тис. грн.}) * 100\% = 36,99\%$$

Використовуючи прийом ланцюгових підстановок, виконати розрахунки впливу зміни факторних показників: прибутку від реалізації (ІПР) та повної собівартості (ІСВ) на зміну даних рентабельності.

Вплив зміни прибутку від реалізації продукції (кількісний фактор):

$$\Delta P_{\Delta \text{ІПР}} = \Delta \text{ІПР} / \text{ІСВ}_{\text{пл}} = 80,172 \text{ тис. грн.} / 1603,44 \text{ тис. грн.} = 0,0214 \text{ або } +2,14\%$$

Вплив зміни повної собівартості обсягу товарної (реалізованої) продукції (якісний фактор):

$$\Delta P_{\Delta \text{ІСВ}} = \text{ІПР}_{\text{ф}} / \text{ІСВ}_{\text{ф}} - \text{ІПР}_{\text{ф}} / \text{ІСВ}_{\text{п}} = 1683,612 \text{ тис. грн.} / 4551,988 \text{ тис. грн.} - 1683,612 \text{ тис. грн.} / 3741,36 \text{ тис. грн.} = -0,0801 \text{ або } -8,01\%$$

Пофакторна перевірка:

$$\Delta P = \Delta P_{\Delta \text{ІПР}} + \Delta P_{\Delta \text{ІСВ}} = 2,14\% - 8,01\% = -5,87\%$$

Таблиця 12. Вплив факторів способом ланцюгових підстановок на зміну рентабельності реалізованої продукції

Номер підстановки	Фактори, які впливають на показник		Рентабельність реалізованої продукції, %	Величина впливу фактора, %
	Прибуток (збиток) від реалізації продукції, тис. грн.	Повна собівартість обсягу товарної (реалізованої) продукції, тис. грн.		
Нульова підстановка	1603,44	3741,36	42,8571	-
Перша підстановка, вплив прибутку (збитку) від реалізації продукції	1683,612	3741,36	45	2,14
Друга підстановка, вплив	1683,612	4551,988	36,9863	-8,01

<i>повної собівартості обсягу товарної (реалізованої) продукції</i>				
Разом:	-	-	-	-5,87

Висновок:

В результаті збільшення прибутку від реалізації продукції на 80,172 тис. грн. (5%) рентабельність реалізованої продукції збільшилася на 2,14%, проте через зростання повної собівартості обсягу товарної (реалізованої) продукції на 810,628 тис. грн. (21,67%) рентабельність реалізованої продукції знизилася на 8,01%. Загалом вплив даних факторів спричинив зниження рентабельності продукції на 5,87%.

Загальний висновок

Отже, в діяльності аналізованого підприємства за звітний рік спостерігалися такі тенденції:

Добовий випуск продукції збільшився на 10 шт. (16,67%);

Незмінними лишилися кількість робочих днів на рік (262 днів) та ринкова ціна за одиницю продукції (340 грн.);

Річний обсяг продукції збільшився на 2,62 тис. шт. (16,67%);

Обсяг товарної (реалізованої) продукції зріс на 890,8 тис. грн. (16,67%);

Середньоспискова чисельність осіб зменшилася на 1 особу (0,99%);

Виробіток одного працівника основного виробництва збільшився на 9437,1881 грн. (17,83%);

Середньорічна вартість основних виробничих засобів збільшилася на 400 тис. грн. (28,57%);

Фондовіддача знизилася на 35 коп. (9,26%);

Витрати на 1 грн. обсягу товарної продукції зросли на 3 коп. (4,29%);

Повна собівартість обсягу товарної (реалізованої) продукції збільшилася на 810,628 тис. грн. (21,67%);

Прибуток (збиток) від реалізації продукції збільшився на 80,172 тис. грн. (5%);

Рентабельність реалізованої продукції знизилася на 5,87%.

Виходячи з даних результатів, позитивними сторонами є зростання обсягів реалізованої продукції, виробітку одного працівника основного виробництва, що свідчить про зростання обсягів виробництва а отже і збільшення суми прибутку. Є і негативні сторони – це насамперед зниження фондовіддачі, що вказує на зменшення ефективності використання основних засобів; зростання витрат на 1 грн. обсягу товарної продукції та як наслідок збільшення повної собівартості обсягу товарної продукції, що свідчить про збільшення затратності виробництва; зменшення рентабельності реалізованої

продукції, що свідчить про зниження ефективності поточних затрат підприємства, пов'язаних з виробництвом та реалізацією продукції.

Даному підприємству для поліпшення показників діяльності необхідно насамперед збільшити ефективність використання основних засобів наприклад шляхом оновлення устаткування. Також потрібно знизити витрати на 1 грн. обсягу товарної продукції. Це дасть змогу знизити повну собівартість і як результат збільшиться прибуток та зросте рентабельність підприємства.

Список використаної літератури

1. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. – Львів, ЛБІ НБУ, 2000. – 485 с.
2. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: теорія і практика: Підручник / За ред. проф. А.Г Загороднього. – Львів: «Магнолія Плюс», 2006. – 428 с.
3. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. – К.: Знання, 2004. – 654 с.